

Asia: VN/12962/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 1 §:ään
(Soveltamisala)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 2 §:ään
(Valtionavustuksen saaja)

Kommenttinne

Esityksen mukaan valtionavustusta voidaan myöntää oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille. Amnesty pitää tätä kannatettavana.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 3 §:ään
(Avustettava toiminta)

Kommenttinne

Esityksen mukaan valtionavustusta voidaan myöntää sosiaali- ja terveysalan toimintaan sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Lisäksi avustettavan toiminnan tulee osaltaan tukea ihmisten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä perusoikeuksien toteutumista. Amnesty pitää hyvänä, että nämä mainitaan hallituksen esityksessä eksplisiittisesti.

Amnesty pitää erityisen hyvänä mainintaa siitä, että yhdistysten ja säätiöiden rahoituksen kokonaistasossa huomioidaan yleinen kustannustason kehitys. Tämä on tärkeää avustettavan toiminnan tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Lisäksi Haapajärven yhteisymmärrysmuistiossa (8.2.2022, s. 8) esitetty, rahoitusmallin uudistuksen hankeryhmän ja parlamentaarisen seurantaryhmän ehdottama parlamentaarisen neuvottelukunnan perustaminen on kannatettava

ehdotus. Neuvottelukunta seuraisi vuosittaista rahoitusta ja toimisi vahvassa neuvoa-antavassa roolissa rahoituksen kokonaistason määrittelyssä.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 4 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus)

Kommenttinne

Esityksen mukaan Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii avustusten valmistelua, maksatusta, seurantaa ja valvontaa varten Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA). Amnesty pitää kannatettavana, että STEA:n asemasta ja toimivallasta säädetään laissa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 5 §:ään (Valtionapuviranomainen)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 6 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioden neuvottelukunta)

Kommenttinne

Esityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijaelimenä avustusten valmistelussa on sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioden neuvottelukunta ja sen arviointi- ja avustusjaosto, jotka valtioneuvosto asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Amnesty pitää kannatettavana, että esitettyyn uuteen lakiin sisällytetään nykyisessä arpajaislaissa säädetty sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioden neuvottelukunta. Amnesty korostaa tässä yhteydessä, että kansalaisyhteiskunnan edustus ja osallisuus neuvottelukunnassa tulee turvata, jotta kansalaisyhteiskunnalla on mahdollisuus vaikuttaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kohdistuvan avustustoiminnan linjauksiin ja strategiaan suuntaviivoihin sekä kehittää ja arvioida avustuspolitiikkaa ja järjestötoimintaa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 7 §:ään (Valtionavustuksen määrä)

Kommenttinne

Amnesty yhtyy SOSTEn näkemykseen, että on välttämätöntä säätää laissa voimassa olevan arpajaislain 17 b 2 momenttia vastaavasti siitä, että myönnettävä avustus saa kattaa avustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta koituvien kustannusten täyden määrän. Vastaava säännösluonnos sisältyy nyt lakiehdotuksen 7 §:ään.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 8 §:ään
(Valtionavustuslain soveltaminen)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 9 §:ään
(Voimaantulo)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa mahdollisia muita huomioita ja kommentteja

Kommenttinne

Amnesty pitää tervetulleena uutta rahoitusmallia, jonka tavoitteena on turvata rahapelien tuotolla toimineille avustuksensaajille ennustettava, vakaa ja edunsaajien autonomian turvaava riittävä rahoitus ja keventää rahoitukseen liittyvää byrokratiaa. Kyseessä on laaja rahoitusmalli- ja sääntelyuudistus.

Uudistuksen taustalla on tavoite vahvistaa rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä yksinoikeusjärjestelmässä sekä rahapelitoiminnan tuoton lasku viime vuosina, ja siitä johtuen pysyväksi arvioitu vaikutus tuotolla rahoitettujen toimintojen rahoitustasoon. Naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn kannalta nykyasetelma on monin tavoin ongelmallinen. Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmalle ei ole osoitettu erillistä määrärahaa valtion budjetista. Tällä hetkellä naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn rakenteiden ja ohjelmien resurssointi ei vastaa ihmisoikeusongelman laajuutta ja vakavuutta.

Tukipalveluja tuottavien järjestöjen rahoitusjärjestelmän puutteet niin toiminnan pitkäaikaisen jatkuvuuden turvaamisen kuin rahoituksen riittävyyden osalta ovat pitkään olleet tiedossa. Istanbulin sopimuksen ensimmäisen toimeenpanosuunnitelman arviointiraportissa suositellaan omaa, riittävää ja hallituskaudet ylittävää budjettia. Suosituksissa myös kehoitetaan pohtimaan, miten ylihallituskautisia rahoitusmekanismeja voitaisiin käyttää tukemaan Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunan työskentelyä.

Osana laajempaa rahoitusmallin muutosta sosiaali- ja terveysministeriön terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen kohdistama rahoitus muuttuisi rahapelituotoista talousarviorahoitteiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kokonais- ja sektorikohtaisen rahoituksen lopullinen määrä päätettäisiin eduskunnassa valtion talousarvion ja kehysmenettelyn yhteydessä. Tässä yhteydessä on korostettava, että valtion talousarvio on yksi keskeinen väline valtion ihmisoikeusvelvoitteiden täyttämiseksi. Esimerkiksi naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn turvaaminen on valtion ihmisoikeusvelvoite, joten valtiolla on velvollisuus varmistaa työlle

riittävä rahoitus pitkäjänteisesti. Amnesty korostaa, että naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn rahoitustasoa on välttämätöntä nostaa, jotta Suomi täyttää ihmisoikeusveloitteensa naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi. Suomi on ratifioinut Istanbulin sopimuksen. Sen mukaan valtion tulee tarjota väkivaltaa kokeneille terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluita, psykologista neuvontaa, tukea asumisjärjestelyihin, oikeudellista apua ja taloudellista tukea. Tämä velvoite ei täyty, jos palveluiden toteuttamiseen ei osoiteta ennustettavasti ja riittävästi resursseja pitkällä tähtäimellä. Resurssien ennustettavuus mahdollistaa työn pitkäaikaisen suunnittelun ja kehittämisen. Väkivallan laajuus huomioon ottaen yleisiä ja erityispalveluja tarvitaan kipeästi niin kuntien, hyvinvointialueiden kuin valtionkin tasolla. Valtion on otettava kokonaisvastuu väkivallan vastaisen työn rahoituksesta pitkälle tulevaisuuteen. Istanbulin sopimusta valvova komitea on painokkaasti kehottanut Suomea varmistamaan riittävän rahoituksen sekä rakenne- että palvelutason työlle.

Sato Mariko
Amnesty International Suomen osasto